

בתי המשפט

א 731916/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

14/03/2005

בפני: כב' השופט דניאל ארנסט

בעניין: קווי זהב בע"מ 012

ע"י ב"כ עו"ד א. סיון, ג. גרשוני התובעת

נ ג ד

גז אליהו פילי

ע"י ב"כ עו"ד ב. בלנגס הנתבע

1

2

פסק דין

3

הרקע

1. תיק זה עוסק בסוגיה חדשנית מתחום האינטרנט והמשפט. השאלה מתייחסת

לראיות אלקטרוניות.

אין עדיין בישראל הסדר פרטני לגבי תביעות בנושאי אינטרנט בהיבטים השונים.

ההסדרים בדיון הם עדיין חלקיים, אולם למרות שדף האינטרנט אינו מוחשי, עדיין

יש צורך להחיל עליו את כללי המשפט.

התובעת טוענת כי הנתבע, מר אליהו גז, נכנס דרך האינטרנט לאתר של קווי זהב

וביצע באמצעות האתר שיחות טלפון לפי תעריף של 24 אגורות לדקה. היקף

השיחות שעשה היה 24,000 דקות שיחות טלפון, במשך 4 חודשים.

הנתבע מכחיש את השימוש בשירות ואינו מעוניין לשלם עבורו.

13

2. השאלה המתעוררת בתיק זה היא כיצד ניתן להוכיח שימוש בשירות שניתן

באמצעות האינטרנט, כגון ביצוע שיחות טלפון באינטרנט באמצעות התחברות

לאתר אינטנט.

דיני ראיות רגילים לא היו ערוכים להתמודד עם ראיות אלקטרוניות. נעשו תיקוני

חקיקה, בין השאר בחוק המחשבים, וכעת יש לבדוק כיצד יש ליישם את הכללים

לתחום האינטרנט וכיצד יש להתייחס לראיות אלקטרוניות (ראיות שאין מקורן

בידיעה ממשית של אנשים בשר ודם).

20

בתי המשפט

א 731916/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

14/03/2005

בפני: כב' השופט דניאל ארנסט

הנסיבות

- 1
- 2
3. לפי טענת התובעת, קווי זהב, גלש הנתבע באינטרנט וקיבל ממנה שירות של שיחות
3 טלפון. מחיר השירות (לפי דף הפתיחה שהוצג באינטרנט) היה 0.24 ₪ לדקה, כך
4 טוענת קווי זהב.
- 5
6. לטענת קווי זהב עשה הנתבע שימוש בשירותיה במשך 24,000 דקות במשך כ – 4
7 חודשים, לצורך שיחות טלפון דרך האינטרנט.
- 8
- 9 הנתבע מכחיש וטוען כי לא עשה שימוש בשירות הני"ל, אלא היה מנוי של
10 NETVISION, לגלישה באינטרנט במחיר חודשי קבוע ותו לא.
- 11
- 12 הנתבע טען כי כאשר נעשה ניסיון לחייבו בעלות נוספת במסגרת ההתחברות
13 ל – NETVISION כאשר הופיע החיוב בחשבון בזק (חיוב לספקים זרים), בוטל
14 החיוב.
- 15
16. באשר לחיוב של התובעת קווי זהב, טען הנתבע כי החיוב אינו סביר ואינו הגיוני.
17 לדוגמא, משפחתו שומרת שבת ולא יתכן שעשתה שימוש באינטרנט בשבתות, כפי
18 שמופיע בפלט המחשב שהציגה קווי זהב.
- 19 כמו כן, טען כי ליום אחד (24 שעות) נקבע חיוב ל – 45 שעות שימוש, דבר שאינו
20 אפשרי.
- 21
- 22 הצדדים לא הביאו עדים אלא הסתפקו במסמכים ובטענות בעל פה בדיון.
- 23
24. 6. עצם החיבור לאינטרנט דרך קו של בזק, לא הוכחש. כמו כן, הוצג חשבון של בזק.
25 במסגרת החשבון הופיע חיוב של ספק חוץ שאינו בזק בסדר גודל של 6,000 ₪ עבור
26 שימוש בקווי זהב באמצעות האינטרנט.

בתי המשפט

א 731916/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

14/03/2005

בפני: כב' השופט דניאל ארנסט

7. מסמך נוסף שהוצג הוא פלט מחשב ובו פירוט דקות השימוש בשירות של קווי זהב שניתן באמצעות האינטרנט. הפלט כולל תאריכים, מספר דקות שימוש והחיוב בכל תאריך.

8. הנתבע טוען כי התביעה לא הוכחה, ואין הוכחות לטענות של קווי זהב. הנתבע טען כי לא הובאו כל מסמכים או הסכמים חתומים על ידו, הראיות שהובאו ע"י התובעת היו כלליות, דהיינו היא ציינה מה מקובל אצלה אולם אין כל ראיה שאכן השתמש בשירותיה או שעין בדף האינטרנט שבו נרשם מחיר השירות. כל שהנתבע מוכן לאשר הוא שגלש באינטרנט בימי חול, והיה מנוי של בזק, ושל NETVISION, במחיר קבוע לחודש, ומכאן שלא היה מקום, לטענתו, לכל חיוב נוסף מעבר לחיוב החודשי הקבוע.

הנתבע טען כי היה צורך להוכיח את התביעה ע"י עדים טכניים. היה צורך להוכיח מי גלש באינטרנט וכמה, ומכאן שאין די בתצהיר של עובדת ממחלקת הגבייה, העוסקת בגבייה בלבד ולא בצד הטכני של השירות.

השאלה בתיק זה היא כיצד חייבת התובעת קווי זהב להוכיח את השימוש בשירות. כידוע, לא ניתן להביא עד שראה את השימוש, או שיש לו ידיעה אישית על השימוש. כל שניתן להציג הוא ראיות מתחום המיחשוב והאינטרנט השאלה היא מה מעמדה של ראיות כאלה, האם הן קבילות ומה משקלן.

המצב הנורמטיבי

9. "מהפכת האינטרנט שהתחוללה בסוף שנות התשעים ולקראת חילופי המאות יצרה כלי מידע חדש רב עוצמה המעביר כמויות מידע בהיקפים בלתי ידועים עד כה, היכול לסייע באיתור מידע רב חשיבות מקצווי תבל במהירות רבה. כלי זה כולל כידוע מידע בעל ערך, והוא כלי לימודי, חינוכי ותרבותי חדיש ומיוחד במינו, המסייע לקרב את יושבי תבל איש לרעהו, ממרחקים של אלפי ק"מ".

בתי המשפט

א 731916/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

14/03/2005

בפני: כב' השופט דניאל ארנסט

- 1 ראה: בש"א (ת"א) 17590/02, בת.א 1936/02 צוקרמן יואב נ. ארית תעשיות
2 בע"מ, החלטה מיום 6.1.03, פורסם באתר נבו).
3
- 4 10. בית המשפט המחוזי בירושלים, כב' השופט **בעז אוקון** קבע כי **"האינטרנט אינו**
5 **הופך את המשפט לוירטואלי, כאילו אירע שבר או כאילו חדלו חוקי הכובד של**
6 **המשפט לחול על כלי זה. השימוש באינטרנט טומן בחובו יתרונות גדולים, אך**
7 **הוא אינו יכול לשבור את ה"מצור" הרגיל של הדין".**
8 ראה: ת.א. 3137/04 AHAVA INC נ. ג'. דבלין. ג'. בע"מ, ניתן ביום 10.10.04).
9
- 10 11. בעניין אחר נקבע כי **"אין עדיין בחוק או בתקנות סדר הדין בישראל הסדר פרטני**
11 **לגבי תביעות בנושאי אינטרנט בהיבטים שונים".** כמו כן, נקבע כי קיימת
12 התחבטות בכל העולם, בסוגיות אלה, **"המנתצות תפיסות משפטיות בנות מאות**
13 **ואלפי שנים",** ומכאן שיש לפרש התקנות בהתאם למצבים חדשים הנוצרים
14 בחיינו, ויש לפסוק כך גם ללא צורך בחקיקה נוספת.
15 ראה: בש"א (ירושלים) 2841/03, ת.א. 5242/03 רעות אלקטרוניקה ורכיבים בע"מ
16 ואח' נ. מראות אימאג' בע"מ ואח'. פסק דין מיום 01.03.04).
17
- 18 12. בבש"א 6660/04 יהושע שוורץ נ. יהודה (תיק עיקרי: א. 8962/02, ירושלים):
19 נקבע כי הסכם חכירה שנחתם באמצעות הדואר האלקטרוני ואשר קבע העברת
20 סכסוכים משפטיים למוסד בוררות באנגליה, הוא הסכם מחייב, למרות שהוגשו
21 ראיות משניות ולא הוגש המקור של הסכם החכירה. גם ללא חתימה של הצדדים
22 על ההסכם האלקטרוני התקיימה גמירות דעת וכן מסוימות לעסקה. נקבע כי
23 הוכחה תשתית ראייתית להוכחת תוכנו של הסכם שמקורו בדואר אלקטרוני.
24
- 25 עוד נקבע שם, כי דף האינטרנט אינו מוחשי, אלא וירטואלי. הטענה היתה שהדף
26 הוצג באינטרנט במתכונת מסוימת בעבר. נקבע כי אין המדובר בדף נייר רגיל
27 המוצג ע"י עד היכול לאשר את תוכנו ולהיחקר עליו חקירה נגדית. גם אם ינתן

בתי המשפט

א 731916/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

14/03/2005

בפני: כב' השופט דניאל ארנסט

- 1 תצהיר של עד, שיאשר את קיומו ונוסחו של דף האינטרנט בתקופה הרלוונטית,
- 2 עדיין תהיה זו עדות שמיעה, שהיא עדות שאינה קבילה בדרך כלל, בכפוף לחריגים
- 3 מסוימים.
- 4
- 5 13. בתי המשפט בארץ עסקו לעיתים בשאלות של אינטרנט ודיני ראיות, ללא שנדרשו
- 6 לניתוח מעמיק של הסוגיה כדלקמן:
- 7 בע"א 6205/98 מייקל סקוט אונגר נ. דניאל עופר, פ"ד נה (5) 71 מציע כב' השופט
- 8 חשין לצמצם את כלל הראיה הטובה ביותר כדי לאפשר בעידן הטכנולוגי הנוכחי
- 9 להציג צילום או פלט של ראיות אלקטרוניות כדי לא להניח מכשול בלתי ראוי על
- 10 דרכו של בעל דין במציאות של ימינו.
- 11
- 12 14. בא"ב 11280/02 ועדת הבחירות המרכזית ואח' נ. ח"כ אחמד טיבי ואח', פ"ד נו (4)
- 13 1: בחן בית המשפט ראיות שמקורן באינטרנט מול תצהיר נוגד של אדם. בית
- 14 המשפט, בדעת רוב, נתן משקל רב יותר לתצהיר של המערער מול ראיות מודפסות
- 15 שמקורן ברשת האינטרנט וקבע כי לתצהיר משקל רב יותר.
- 16
- 17 15. בעניין מ 7818/04 היועץ המשפטי לממשלה נ. אורן בר בדק בית המשפט איומים
- 18 שנשלחו בדואר אלקטרוני מכתובת הדואר האלקטרוני של המשיב, לצורך בירור
- 19 שאלת הסגרתו לארה"ב, שבה היה מבוקש בעבירה של סחיטה.
- 20
- 21 16. בעניין עב 1997/03 (אזורי עבודה, נצרת) א.מ. חטיפי העמק בע"מ נ. משה סבג ואח'
- 22 בחן וניתח בית המשפט מידע מאתרי אינטרנט לרבות תוכנם ואופי הקישורים
- 23 שבהם, כדי לבדוק שאלה של נטילת סודות מסחריים ללא הסכמה על ידי העתקת
- 24 קבצים מהמחשב.
- 25
- 26 17. בעניין תק 2919/03 אורי אבן חן נ. גרדומיר מושיטץ נבדק גרם נזק לאתר
- 27 אינטרנט המספק שירותים לגולשים ע"י מפעיל של אתר אחר ע"י משלוח דואר רב

בתי המשפט

א 731916/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

14/03/2005

בפני: כב' השופט דניאל ארנסט

- 1 ויצירת עומס עצום על השרת של התובע. התביעה נדחתה היות שלא הוכח
2 שלכתובת הדואר האלקטרוני התוקף היתה זיקה לנתבע.
3
- 4 18. בת.פ. 220/01 (שלום, קרית גת), מדינת ישראל נ. אבן חן נקבע כי טענה להפצת
5 לשון הרע באתר אינטרנט לא הוכחה לאחר שהמשטרה לא בדקה את המחשב של
6 הנאשם ולא בדקה את האתר שבו פורסם לשון הרע.
7
- 8 19. בת.א. 42092/03 שינדלר נחושטן מעליות בע"מ נ. תכלית ניהול אחזקה (טרם
9 פורסם) קיבל בית המשפט את דעתו של המלומד קוזלובסקי בספרו "המחשב
10 וההליך המשפטי" בעמ' 272, לפיה במקרים בהם אתר האינטרנט של החברה
11 משמש להצגת מידע ורשומות של החברה לציבור, אין מניעה לראות בו רשומה
12 מוסדית לעניין החוק.
13
- 14 20. בתק 1422/04 גיא גולן ואח' נ. חברת הדקה ה-90 נעשה שימוש ע"י התובעים
15 במידע שמקורו באינטרנט. נפסק כי נעשתה הטעיה באתר אינטרנט אשר הציג
16 מלון, בעל רמת שירותים נמוכה כאתר נופש ידוע ומשובח בעל שם דומה. נפסקו
17 פיצויים לתובעים.
18
- 19 21. בה"פ 634/04 (ת"א אלסיבוני אופירה נ. כהן טל, דינים, מחוזי, כרך ל"ד (5), 321
20 סרב בית המשפט לפסול פסק בוררות על סמך מידע חדש שהושג מרשת
21 האינטרנט. נקבע כי קל כיום להרכיב דיוקנים אישיים מפיסות מידע שלוקטו
22 ממקורות רבים ושונים באינטרנט ולא נתקבלה טענה על קשר שבין הבורר לבין
23 נאמן המשיב, טענה שהסתמכה על מידע מרשת האינטרנט.
24
- 25 22. בתק 178/04 יהודה רגב נ. חברת אופיר טורס בע"מ (אשדוד) הסתמך בית המשפט
26 על ראיות מאתר אינטרנט של חברת נסיעות שבו פורסם מיקומו של מלון מסוים
27 בפריז, והוחלט לפצות את התובע עקב העברתו למלון באזור אחר.

בתי המשפט

א 731916/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

14/03/2005

בפני: כב' השופט דניאל ארנסט

23. בתק 2260/04 שלומית צאלון נ. חברת הדקה ה-90 ואח' (חיפה) נקבע כי ניתן לעשות שימוש בראיות שמקורן באתר אינטרנט, ובאותו מקרה אתר של הנתבעת שהציג מלון ברמה של 3 כוכבים, בעוד שהובטחה רמה של 4 כוכבים.

24. בע"א 158/04 דרעי מיכאל נ. אלבר ציי רכב בע"מ (שלום, חיפה) נקבע כי פלט ממוחשב המוזן על ידי פקידי מערכת בתי המשפט, בהסתמך על אישור המסירה שאמור להימצא בתיק, מהווה ראיה לכאורה לביצוע המסירה לפי הנתונים המופיעים בו, אך אין הוא מהווה תחליף לאישור המסירה עצמו המהווה תנאי לקיומה של המצאה כדין.

25. לסיכום הפסיקה בארץ שחלקה הובא לעיל, מתברר כי לא ניתן להתעלם עוד מראיות שמקורן באינטרנט, אלא שהמחוקק ובתי המשפט טרם קבעו בצורה ברורה ומלאה כיצד יש להתייחס לראיות כאלה, ומה משקלן. ההסדרים בארץ עדיין חלקיים ביותר וגם חוק המחשבים לא הסדיר את הסוגיה, אלא באופן חלקי, כפי שיפורט בהמשך. גם בארה"ב מצוי הדין בהליכי גיבוש, כפי שיפורט להלן.

הפסיקה בארה"ב

26. בעבר קבעה הפסיקה האמריקנית, כי הגשת דפים סתם מתוך האינטרנט כראיה במשפט אינה מותרת, וזאת עקב הקושי בביסוס המהימנות, העדר הפיקוח על התוכן והשינויים שיתכן שנעשו במידע באינטרנט. ראה: נמרוד קוזלובסקי, המחשב וההליך המשפטי (ההוצאה לאור של לשכת עורכי הדין – 2000) פרק שלושה-עשר, החל מע' 272.

27. לפי הגישה האמריקנית, בזמנו נשללה אמינות דפי האינטרנט עקב העדר אימות למקור המסמכים.

בתי המשפט

א 731916/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

14/03/2005

בפני: כב' השופט דניאל ארנסט

1 במקרה מסוים שבו נטען מעשה מרמה באמצעות האינטרנט נקבע כי דפי אינטרנט
2 מהווים עדות מפי השמועה כאשר אינם מאומתים ע"י עדים בעלי ידיעה אישית,
3 ולכן ראיות בלתי מאומתות שמקורן באינטרנט, אין להן כמעט כל משקל.

4 **WILL TOLLIVER V. FEDERAL REBULIC OF NIGERIA,**
5 265 F. SUPP. 2D 873; 2003 U.S. DIST. LEXIS 9461. 6.6.2003.

6
7 28. לאחרונה ניכרת בפסיקה האמריקנית גישה של יתר פתיחות תוך בחינת משקלן של
8 ראיות שמקורן באינטרנט, לפי הנסיבות, תוך הגמשת המבחנים לקבילות המידע
9 ותוך זניחת הגישה הראשונית שהתיישנה במהירות עקב ריבוי התביעות בתחום
10 האינטרנט.

11
12 לדוגמה, בעניין DU PONT (להלן) נתבקשה הצגת ראיה אשר היתה תדפיס של דף
13 אינטרנט מאתר של משרד ממשלתי אמריקני. הדף שבמחלוקת כלל נתונים
14 סטטיסטיים שאסף משרד ממשלתי בדבר תעסוקה של נכים. מקור המידע היה
15 בסקר שערך המשרד בשנת 1997. הדף כלל פירוט של פעילויות של המשרד וכלל
16 מידע ממשלתי רשמי מאתר האינטרנט של המשרד. המוצג כלל את כתובת האתר
17 באינטרנט ואת יום ההדפסה.

18 בית המשפט נכנס בעצמו לאתר וראה שדף האינטרנט קיים. בית המשפט קיבל את
19 הדף כראיה. נפסק כי היות שהדף היה קיים באתר רשמי של הממשלה, לא היה
20 צורך בראיה נוספת או תצהיר שיתמכו במוצג.

21 נקבע כי דף אינטרנט רשמי המפרט פעילויות של משרד ממשלתי הוא קביל ואמין
22 והדבר מהווה חריג לכלל האוסר עדות מפי השמועה. הטעם לכך הוא שמסמכים
23 ממשלתיים וציבוריים, חזקה שהם אמין ובלבד שמקורם הוא באתרים אמין
24 באינטרנט. כמו כן הופיע שם האתר, שם המשרד והתאריך שבו הודפס המסמך
25 מתוך האינטרנט.

26 ראה :

27 **U.S. EQUAL EMPLOYMENT OPPORTUNITY COMMISSION V.**
28 **E.I. DU PONT DE NEMOURS & CO.**

בתי המשפט

א 731916/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

14/03/2005

בפני: כב' השופט דניאל ארנסט

2004 U.S. Dist. LEXIS 20753; 65 Fed. R. Evid. Serv. (Callaghan) 706; 16 Am.
Disabilities Cas. (BNA) 381. 18.10.2004.

גישת המחוקק בארץ ל"רשומות מוסדיות" ו"פלט מחשב"

29. בתיק זה יש לבדוק 2 סוגי ראיות: ראיה נטענת אחת היא דף האינטרנט שבו צויין כי השימוש כרוך בתשלום של 24 אגורות לדקה. ראיה שניה היא פלט השימוש באתר באינטרנט לשיחות הטלפון הנטענות. יש לבדוק האם יש הסדר בחוק המאפשר הגשת הראיות הנ"ל.

במקרים מסויימים, בהעדר אפשרות להציג ראיות רגילות המקובלות על פי דיני הראיות הרגילים, קבע המחוקק בארץ חריגים מסויימים, בעיקר חריגים לכלל האוסר עדות מפי השמועה, דהיינו עדות מכלי שני.

בארץ קיים חריג לדיני הראיות הרגילים. החריג מתייחס לרשומות מוסדיות, כגון רישומי בנקים וגופים אחרים. אשר לגביהם נקבעה חזקה בדבר תקינותם, למרות שאין לפקידי הבנק ידיעה אישית על כך.

30. בנוסף, הוסדר נושא המידע שמקורו במחשבים כדלקמן:
בסעיף 10 לחוק המחשבים תשנ"ה – 1995, (שולב בפקודת הראיות (נוסח חדש תשל"א – 1971). נקבעו הוראות, כדלקמן:
בסעיף 35 לפקודת הראיות נקבע כי "פלט", כהגדרתו בחוק המחשבים, יהווה "רשומה מוסדית" דהיינו מסמך אשר נערך ע"י מוסד במהלך פעילותו הרגילה.
("פלט" מוגדר בחוק המחשבים כנתונים סימנים, מושגים הוראות המופקים בכל דרך שהיא ע"י המחשב - סעיף 1 לחוק המחשבים).
במילים פשוטות, מעמדו של פלט מחשב הושווה למעמדה של רשומה מוסדית.

בתי המשפט

א 731916/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

14/03/2005

בפני: כב' השופט דניאל ארנסט

31. סעיף 36 לפקודת הראיות קבע כי רשומה מוסדית תהא ראיה קבילה להוכחת אמיתות תוכנה בכל הליך משפטי, אם נתקיימו תנאים מסוימים. התנאים הדרושים הם: עריכת הרשומות במהלך העניינים הרגיל בסמוך להתרחשות, וכן שדרך איסוף הנתונים נושא הרשומה ודרך עריכת הרשומה יש בהן כדי להעיד על אמיתות תוכנה של הרשומה.

32. באשר לפלט מחשב הוצגו בפקודת הראיות דרישות ספציפיות. נדרש כי דרך הפקתו יש בה כדי להעיד על אמינותו וכן כי המוסד נוקט, באורח סדיר, אמצעי הגנה סבירים מפני חדירה לחומר מחשב ומפני שיבוש בעבודת המחשב.

עוד נקבע (ס.ק. 36 (ד)) לפקודת הראיות, כי אם התקבל פלט כראיה זכאי הצד שכנגד לחקור חקירה נגדית עדים לשם הזמת הראיה. נטל הזמנת העדים מוטל על הנתבע. ההוראות הנ"ל מהוות חריג לכלל האוסר עדות שמיעה, אולם אין בהן כדי להכשיר ראיה שאינה קבילה בשל טעם אחר.

מה טיב הראיות בתיק זה

33. במקרה זה נשאלת השאלה האם הוגשו ראיות התביעה, ובייחוד פלט פרוט השימוש באינטרנט באופן שיאפשר את קבלתן כראיות.

34. אין די בעצם הצגת הרשימות או פלט המחשב, אלא יש צורך להציגם באמצעות עדים מתאימים אשר יאשרו בתצהיר את קיום התנאים הדרושים להצגתם על פי פקודת הראיות, תנאים שפורטו לעיל.

35. חוק המחשבים פתר באופן חלקי בעיית ראיות שמקורן באינטרנט, כפי שפורט לעיל ע"י יצירת קטגוריה נוספת של "רשומה מוסדית". דף אינטרנט עשוי להיות

בתי המשפט

א 731916/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

14/03/2005

בפני: כב' השופט דניאל ארנסט

משולב ברשומה מוסדית. דף אינטרנט עשוי להיות רשומה מוסדית ממש אך יתכן
שלא יהווה רשומת מוסדית הכל תלוי בנסיבות של תיעוד שימור והצגת הדף.

אלא שאין די בכך שניתן לקבוע כי אתר אינטרנט ודפי אינטרנט מסוימים הם
רשומה מוסדית, אלא יש צורך שיתקיימו התנאים שנקבעו בסעיף 36 לקבילות
הראיה המוסדית בפקודת הראיות. נשאלת השאלה האם במקרה זה נתקיימו
התנאים הדרושים כדי שהמידע יהיה קביל בבית המשפט, וזאת עוד לפני בדיקת
מהימנותו וסבירותו, בדיקה הנעשית בשלב השני, ע"י בית המשפט.

36. במקרה זה יש לבדוק לא רק את דף האינטרנט אלא יש צורך להתייחס גם לפלט
המפרט את השימוש שנעשה באינטרנט, דהיינו שיחות הטלפון. האם הפלט שנערך
ע"י מוסד הוא קביל כראיה.

השאלה היא גם האם מתקיים התנאי שהרישום נערך סמוך למועד ההתרחשות,
אם כי אין מניעה שגם בשלב מאוחר, לאחר שנערך הרישום, יערך מסמך מרכז
ומסכם לצורך הצגתו, ובלבד שנתמך ע"י תצהיר מתאים.

37. הוכחת העמידה בתנאי הקבילות של "הרשומה המוסדית" נעשית באמצעי
ההוכחה הרגילים, בתצהיר, כאשר המצהיר נתון לחקירה נגדית.
(ראה: בר"ע (ת"א) 1893/00 רז הוכמן נ. רמנוף חברה לסחר בציווד בניה בע"מ,
(מפי כב' השופטת גרסטל) פורסם באתר "נבו").

דיון

38. האינטרנט אינו תחום צר ומוגדר אלא כמעט "עולם ומלואו". מכאן שההתייחסות
למידע המצוי באינטרנט אינה יכולה להיות אחידה. באינטרנט קיימים סוגים
רבים של מידע. לעתים המידע מדויק, לעתים הוא חלקי ולעתים אינו נכון.

בתי המשפט

א 731916/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

14/03/2005

בפני: כב' השופט דניאל ארנסט

- 1 חלק מהמידע קביל בבית המשפט וחלק אינו קביל. לגבי מידע קביל יבדקו בשל
2 השני גם מהימנותו ומשקלו.
3
- 4 39. יש לעשות אבחנה בין מידע סתמי שמקורו באתרים שונים ובדפי אינטרנט ובין
5 מידע שמקורו במאגרי מידע מוגנים ומאובטחים על ידי תוכנות הגנה, בהתאם
6 לטכנולוגיה הזמינה. כלל זה נקבע בחוק המחשבים.
7
- 8 יש לאבחן בין מידע שמקורו באינטרנט בלבד, ולא נשמר במאגרי מידע ובין מידע
9 שניתן לשלוף ולהציג גם באמצעים אחרים ומקורות אחרים, כגון מחשבי התובעת,
10 באופן שיאמת את המידע הנטען.
11
- 12 40. אבחנה נוספת לעניין דיני הראיות היא מידת ההסתמכות על המידע: האם יש
13 הסתמכות על מידע כללי בלבד כגון שם של בעל תפקיד בחברה (פס"ד צוקרמן
14 לעיל) או שיש הסתמכות על מידע מפורט הכולל דפי חשבון מפורטים הנוגעים
15 לביצוע שיחות טלפון, משך השיחות ותאריך השיחות.
16 כאשר נדרש מידע מפורט וספציפי יש צורך להקפיד על קיום כל הכללים
17 המתייחסים למאגרי מידע ועל שימוש בטכנולוגיות הגנה מתקדמות אשר יבטיחו
18 את אמינות המידע. כמובן שאם הדבר ניתן יש להשוות את המידע עם מידע
19 ממקורות נוספים, וכן יש לקבל עדויות בתצהיר שיגבו את איכותו של המידע,
20 כמידע מוגן ואמין, שיש לגביו נהלים ברורים של איסוף בזמן אמת ואחסנה באופן
21 שהמידע לא ישתנה עם הזמן.
22 יש לאפשר חקירה נגדית של אותם עדים שתמכו באמינות המידע, גם אם אין להם
23 ידיעה אישית על תוכן המידע.
24
- 25 41. אבחנה אחרת מתייחסת לסוג הנורמה שמנסים לאכוף: לעיתים נדרשת אכיפה של
26 נורמות כגון שמירה על זכויות יוצרים באינטרנט או הגנה מפני הוצאת לשון הרע
27 באינטרנט. אכיפתן של נורמות אלה תלויה בקבילותן של ראיות מהאינטרנט.

בתי המשפט

א 731916/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

14/03/2005

בפני: כב' השופט דניאל ארנסט

ראיות כאלה אינן מצויות בדרך כלל במאגרי מידע מסודרים. במקרים כאלה הדגש
הוא על משקל הראיה ולא על עצם קבילותה. בהעדר קבילות, לא ניתן יהיה לאכוף
את הנורמות הנ"ל.

קבילות הראיות במקרים כאלה מתבקשת כדי שהאינטרנט לא ישאר כשטח הפקר
שלגביו אין תחולה לנורמות המשפטיות הרגילות. (ראה פ"ד AHAVA נ' דבלין וכן
רעות נ' מראות, לעיל). במקביל קיימות נורמות משפטיות שניתנות לאכיפה ללא
תלות בלעדית בראיות הנובעות מהאינטרנט. לדוגמה מאגרי מידע עצמאיים שניתן
לגשת אליהם גם בצורה ישירה באמצעות המחשב. (לא דרך האינטרנט).

42. כידוע, האינטרנט חשוף לפריצה לאתרים, גרימת שיבושים ושינוי המידע מבלי
שניתן, במקרים מסוימים, לעקוב אחר השינויים לאחר שבוצעו, או לדעת שבוצעו
שינויים. מכאן שרצוי תמיד להעדיף מידע שמקורו במאגרי מידע עצמאיים ומוגנים
שאינם חשופים למניפולציות חיצוניות באמצעות האינטרנט.

סיכום הדיון הנוהג לעניין ראיות שמקורן באינטרנט

43. בדיקת הפסיקה החדשה בארץ ובארה"ב מראה כי קיים מעבר הדרגתי של
הפסיקה לכיוון של יתר פתיחות לקבלת ראיות שמקורן באינטרנט, תוך זניחת
הכללים הנוקשים שמקורם בדיני הראיות המסורתיים ותוך הרחבת החריגים
לכלל האוסר עדות מפי השמועה. כיום, מוכנים בתי המשפט לקבל מידע שמקורו
באתרי אינטרנט מוסדיים של רשויות, ואף מאתרים של חברות שונות. הכוונה הוא
למידע כללי הנוגע למדיניות המשרדים, או החברות, זהות בעלי תפקידים בכירים
שונים ומידע אחר שאינו מידע ספציפי לתאריך או לארוע צר ומוגדר. במקרים
הנ"ל התקבל המידע גם ללא כל תמיכה של עדות או תצהיר של אדם שהעיד על
אמיתות המידע או שהיתה לו ידיעה אישית על הופעת המידע באינטרנט.

בתי המשפט

א 731916/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

14/03/2005

בפני: כב' השופט דניאל ארנסט

1 יחד עם זאת, לא קיבלו בתי המשפט מידע פרטני שמקורו באינטרנט ללא אימות
2 ברור בעדויות נוספות.

3
4 באשר לרשומות מוסדיות כגון חשבונות טלפון, דפי בנק וכו', שמקורן במחשבים
5 מוגדרים ומוגנים כנגד פריצה מבחוץ, אין מתעוררים קשיים מיוחדים בשאלת
6 הקבילות והאמינות כל עוד מצורף תצהיר של בעל תפקיד, אשר למרות שאינו יודע
7 את תוכן המידע מידיעה אישית, יש לו ידיעה על אופן איסוף ושמירת המידע
8 בצורה שהבטיחה את אמינות המידע שבמאגר.

9

10 מן הכלל אל הפרט

11 44. במקרה זה יש לדחות את התביעה מאחר שהראיות לא הוגשו כנדרש: העובדות
12 להן טוענת התובעת, מבוססות על פעולות באינטרנט שעשה הנתבע, וכן על מידע
13 שאמור היה להופיע בדף האינטרנט של התובעת. לפי הטענה, באותו דף צויין
14 מפורשות כי קבלת השירות וכניסה דרך אותו דף מחייבת בתשלום של 24 אג'
15 לדקה.
16 נשאלת השאלה האם דף מאתר האינטרנט מהווה ראיה קבילה בבית המשפט
17 והאם ניתן להסתמך על דף כזה.

18

19 45. המידע שלגביו נדרשת הכרעה בתיק זה הוא משני סוגים. הסוג הראשון הוא דף
20 אינטרנט אשר לפי טענת קווי זהב הוצג באינטרנט בתקופה מסוימת ובו נאמר כי
21 כניסה לאתר כרוכה בתשלום של 0.24 אג' לדקה. המידע הנ"ל – דף האינטרנט –
22 הוא מסוג המידע שאינו מצוי במאגרי מידע עצמאיים ומוגנים אלא כל קיומו
23 הרלוונטי, אינו אלא באינטרנט. אם מידע זה היה שמור במחשבי התובעת, אין בכך
24 כל תועלת. התועלת והרלוונטיות של המידע הם רק כאשר הוצגו באינטרנט בזמן
25 הנכון, ובאופן שכל מי שנכנס לאתר של התובעת, חייב היה לעבור דרך אותו מסך
26 אשר פירט את התעריף והודיע כי השימוש כרוך בתשלום.

בתי המשפט

א 731916/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

14/03/2005

בפני: כב' השופט דניאל ארנסט

- 1 קיומו של מידע זה בתקופה שהנתבע נכנס לאתר, דורש הוכחה ע"י אנשים טכניים
2 מקצועיים, שטיפלו בהצבת המידע באתר באינטרנט, באופן שכל גולש נחשף
3 למידע, אם ביקש להשתמש באתר. רמת ההוכחה היא הרמה של המשפט האזרחי,
4 רמה שתשכנע במאזן ההסתברויות. הראיות קבילות אולם משקלן יקבע ע"י בית
5 המשפט. במקרה זה לא הובאו תצהירים שיראו שהמידע הוצג לקהל הגולשים
6 באינטרנט.
- 7
- 8 46. הסוג השני של המידע הוא המידע על עריכת השיחות, משך השיחות ותאריך
9 השיחות. מידע זה מקורו במאגר מידע ספציפי של התובעת. לגבי מאגר זה חייבת
10 התובעת להציג את הראיות באופן שנקבע בחוק המחשבים, ובפקודת הראיות,
11 לעניין רשומה מוסדית, כפי שפורט לעיל. המבחן לגבי מידע זה הוא מבחן
12 הקבילות. גם מידע זה לא הוגש באופן הנדרש.
- 13
- 14 47. התובעת חייבת להראות כי הנתבע הוא שהשתמש בשירותיה, דהיינו ביצע את
15 התהליך שכלל גלישה באינטרנט, כניסה לאתר של התובעת דרך הדף שפרט את
16 התשלום הנדרש, ועשה שימוש באתר בפועל.
- 17
- 18 48. לדוגמה באתרים מסוימים, גם כאלה שאינם כרוכים בתשלום אלא מספקים מידע
19 בלבד, כגון העיתונים "גלובס" ו"הארץ", הגולשים בכניסה הראשונה בעת בקשה
20 למידע מפורט, נדרשים לאשר קריאת תנאי קבלת השירות. האישור נעשה בין
21 השאר ע"י מסירת פרטים, והקשה על מקש הסכמה לתנאי השירות לפי התנאים
22 המסדירים את השימוש באתר.
- 23 כאשר הכניסה כרוכה בתשלום, רצוי שנותן השירות יבקש לפני הכניסה הראשונה,
24 את פרטי המשתמש והסכמתו לתנאי השימוש, לרבות מחיר השירות.
- 25 במקרה זה לא נטען כי הנתבע נדרש לבצע תהליך הרשמה או אישור כמתואר לעיל
26 לפני הכניסה לאתר של התובעת. במקרה כזה חייבת היתה התובעת להראות
27 שהנתבע היה מודע לעלויות השימוש באתר, אך הדבר לא נעשה.

בתי המשפט

א 731916/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

14/03/2005

בפני: כב' השופט דניאל ארנסט

סיכום

- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6
 - 7
 - 8
 - 9
 - 10
 - 11
 - 12
 - 13
 - 14
 - 15
 - 16
 - 17
 - 18
 - 19
 - 20
 - 21
 - 22
 - 23
 - 24
 - 25
 - 26
49. בתיק זה לא הצליחה התובעת, קווי זהב, להוכיח את תביעתה. כדי להצליח בתביעה, חייבת היתה התובעת להראות כי דף האינטרנט שציין כי הכניסה לאתר כרוכה בתשלום של 24 אג' לדקה, אכן הוצג לנתבע כשנכנס לאתר, או לפחות להראות כי הדף הופיע באתר בתקופה הרלוונטית ולא ניתן היה להיכנס בלי לעבור על פני הדף. את ההוכחה הנדרשת היה צורך להציג ע"י מומחים טכניים מקצועיים אשר היו מעידים כי המידע הרלוונטי אכן הוצב באינטרנט באופן שכל גולש נחשף אליו, אם ביקש להשתמש באתר.
- ברור כי לא ניתן להוכיח שהנתבע אכן עיין בפועל בדף הרלוונטי, אולם ניתן היה להוכיח שהדף היה קיים והוצג במועד הרלוונטי בפני כל מי שנכנס לאתר. ראייה כזו היא ראייה קבילה, אולם משקלה אינו מוחלט, אלא ניתנת לסתירה ע"י ראיות נגדיות ובסופו של דבר יקבע משקל הראיות, והתוצאה הנגזרת מהן, ע"י בית המשפט. במקרה זה, לא הוצגו הראיות כלל וממילא לא הוכח שהודע לנתבע שיש מחיר נוסף לגלישה או לשימוש באתר מעבר למחיר הראשוני ששולם עבור עצם הגלישה.
- התוצאה הנ"ל מייתרת את הבדיקה לגבי עצם עריכת השיחות, משך השיחות, תאריכי השיחות וכו' מידע אשר היה צורך להציג באופן שנקבע בחוק המחשבים ובפקודת הראיות כפי שפורט בפסק דין זה לעיל. הוכחת השיחות עצמן חייבת היתה לעמוד במבחן הקבילות, דהיינו בתנאים שנקבעו בחוק המחשבים ובפקודת הראיות.
50. הצדדים היו אמורים להגיש סיכומים בכתב, כל צד קיבל מועד של 30 ימים להגשת הסיכומים, תחילה התובעת ולאחר מכן הנתבע. כמו כן, נקבע כי יוגשו סיכומים בכל מקרה, גם אם הצד השני לא הגיש.

בתי המשפט

א 731916/03

בית משפט השלום תל אביב-יפו

14/03/2005

בפני: כב' השופט דניאל ארנסט

1 המועד להגשת הסיכומים חלף, אולם לא הוגשו סיכומים כלל, וביום האחרון
2 נתבקשה הארכת מועד של 60 ימים נוספים להגשת הסיכומים.
3 אין מקום לעיכוב נוסף של מתן פסק הדין. פסק הדין נכתב בהסתמך על החומר
4 שבתיק.

5
6 התוצאה היא שיש לדחות את התביעה.
7 בנסיבות, אין צו להוצאות.
8
9

10
11 ניתן היום ג' באדר ב, תשס"ה (14 במרץ 2005) בהעדר הצדדים.
12 המזכירות תשלח לצדדים.
13
14

דניאל ארנסט, שופט

15 קלדנית: כהן מיטל.